

Zápis ze zasedání Vědecké rady Moravské zemské knihovny v Brně

dne 01.10.2020

Přítomni:

- Doc. PhDr. Hana Bočková, Dr.
- Prof. RNDr. Milan Konečný, CSc.
- Prof. PhDr. Tomáš Knoz, Ph.D.
- Mgr. Vladimír Maňas, Ph.D.
- Prof. RNDr. Luděk Matyska, CSc.
- Ing. Martin Souček, Ph.D.
- PhDr. Petr Škyřík, Ph.D.

Za MZK:

- Mgr. Jarmila Bíšková
- Mgr. Jiří Dufka
- Mgr. Radka Chlupová, MBA
- Bc. Jitka Matušková (zapisovatel)
- Prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.
- Mgr. et Mgr. Tereza Kunešová
- PhDr. Jindra Pavelková, Ph.D.
- Ing. Petr Žabička

Omluveni:

- Ing. Nadežda Andrejčíková, Ph.D.

Zasedání Vědecké rady MZK probíhalo vzhledem ke koronavirové epidemii v ČR virtuálně. Na úvod promluvil ředitel Moravské zemské knihovny prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D., který pozdravil členy vědecké rady a představil stávající činnost MZK v oblasti vědy a výzkumu.

Program zasedání vědecké rady MZK byl rozdělený do 4 základních okruhů:

- 1) Přehled řešených projektů, publikační činnost a výběr excelentních výsledků
- 2) Novinky ve VaV v MZK
- 3) Končící projekty NAKI II 2016-2020
- 4) Náměty k diskuzi

Ad 1)

Vědecké radě byl předložen rozklad finančního rozpočtu vědeckých projektů řešených aktuálně v MZK a jejich podíl na celkovém rozpočtu organizace. Konstatována skutečnost významné proporcionality skladby rozpočtu a nutnost realizace vědeckých projektů pro zajištění klíčových úkolů českého knihovnictví, které vyplývají z koncepce MZK, Koncepce rozvoje českých knihoven (aktuálního dokumentu schváleného v III. čtvrtletí 2020 vládou) a Státní kulturní politiky.

V rámci publikační činnosti byl představen výběr 2 excelentních výsledků.

- Výroční zpráva MZK (s. 51)
- https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/souboryMZK/pdf/vz_mzk_2019_web_ms_final_2.pdf
- výsledky z minulých let jsou uvedeny zde:
<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1quIDoW1AmQXuMYjh8WaEvlqriQqZcfzBJxtlwBAMh4/edit?usp=sharing>

Dále bylo vyhodnoceno a diskutováno nad hlasováním Vědecké rady MZK o excelentních výsledcích (M1) za léta 2018-2019 – zařazení dle kritérií „přínos k poznání „ / „společenská relevance“

	1	2	3	4	5	6	7	8	Vyhodnocení
Ne oči, ale mysl k Bohu (Maurus Haberhauer)	X	X	X	X	X	X			X přínos k poznání
Karl Kohaut		X							
Sbírka hudebních mikrofilmů A. Němce									
Dějiny veřejných knihoven	X			X	X	X			X

Ad 2)

V rámci druhého bodu programu Vědecké rady MZK byly představeny chystané projekty.

- Na žádosti projektu do Norských fondů se MZK podílela spolu s Muzeem umění Olomouc, který spravuje díla s mimořádnou uměleckou hodnotou, a Národním archivem na Islandu. Cílem projektu je zpřístupnit tyto díla veřejnosti. Partnerem je Arcibiskupství v Olomouci. Projekt byl podán na jaře 2020.

Projekty předkládané do TA ČR - ÉTA:

- Projekt „Knihovna pro 21. století – možnosti transformace a rekonstrukce veřejných knihoven“, navržený ve spolupráci s Fakultou architektury VUT, má za cíl vytvoření podpůrných nástrojů a metodiky, které usnadní transformaci knihovních prostor do podoby komunitních a vzdělávacích center. S podporou výstupů kvalitativního průzkumu spolu s architektonickými návrhy-případovými studiemi budou připraveny modelové strategie transformací knihoven s cílem posílení jejich komunitní, vzdělávací a proaktivní role v návaznosti na velikost sídla a na demografickou, vzdělanostní, sociální a socioekonomickou strukturu. Znalost lokálních podmínek podpořená získanými výstupy umožní začít modelové strategie specificky. Přínosem projektu bude současně zvyšování míry sociální koheze a inkluze. Aplikačním garantem projektu je Jihomoravský kraj. Projekt formou Letter of intent podporuje SDRUK, Knihovnický institut ČR a město Letovice.

- Projekt „Skryté bohatství periodik – aplikace strojového učení do procesu segmentace článků z digitalizovaných periodik“. Ve spolupráci s Fakultou informačních technologií VUT v Brně a Cosmotron Bohemia, s.r.o. Projekt směřuje k vývoji softwarových nástrojů na bázi nejnovějších technologií strojového učení pro automatickou segmentaci digitalizovaných periodik na jednotlivé články, které pak bude možné jednotlivě indexovat nebo dále strojově zpracovávat. Díky tomu se výrazně zvýší relevance výsledků vyhledávání v digitalizovaných periodících a usnadní se tak jejich využití pro vědeckou práci v humanitních oborech. Klíčovými výsledky projektu budou dva softwarové nástroje: s pomocí prvního sestaví odborní pracovníci MZK sady trénovacích a ověřovacích dat. S využitím těchto dat bude vytvořen systém, zajišťující automatickou segmentaci digitalizovaných dokumentů. Vzniklé nástroje budou poloprovozně otestovány v digitalizační lince MZK a budou začlenitelné do digitalizačních linek v knihovnách. Projekt formou Letter of intent podporuje Národní knihovna ČR.
- Projekt „Aplikovaný výzkum reprezentací mezikulturních kontaktů v českých cestopisných textech do r. 1918 s využitím nástrojů digital humanities“, jehož cílem je výzkum reprezentací mezikulturních kontaktů v evropském prostoru v česky (resp. staročesky) psaných textech cestopisné povahy do r. 1918 s využitím nástrojů digital humanities: digitálního mapování, digitalizace dokumentů a zpracování big dat. Na základě funkční kooperace mezi přírodními vědci z oblasti geoinformatiky a digitální kartografie a humanitními vědci z oblasti literární historie bude jako hlavní výstup vytvořen digitální multitematický atlas, jenž bude vizualizovat trasy cest po Evropě, zaznamenané v cestopisných textech; atlas bude interaktivně propojen prostřednictvím vybraných klíčových témat s nově vytvořenou digitální knihovnou. Výsledků aplikovaného výzkumu bude využito pro vzdělávání, věd. činnost a rozvoj kulturních kompetencí české společnosti. Na projektu se podílí Univerzita Palackého v Olomouci, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká a Filozofická fakulta UK v Praze.
- Byla podepsána dohoda o společném záměru mezi Masarykovou univerzitou a MZK – realizace projektu „Paměť zvuku: evoluční principy interpretační tradice české hudby na příkladu děl A. Dvořáka a B. Smetany“. MZK bude v roli aplikačního garanta bez finanční účasti.

Plánované výstavy s katalogem:

rok	autoři	název
2020	Veselá Irena a kol.	Bohuslav Martinů
2021	Macháčková, Romana	Hana Pražáková
2021	Veselá, Irena-Tichý, Vlastimil	Rudolf Pečman
2022	Šinclová, Soňa	Knihovna Otokara Březiny

Prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D. informoval Vědeckou radu v dalších bodech:

- Provoz knihovny v období podzim/2020 v rámci koronavirové krize nepřerušen, knihovna zůstala zpřístupněna veřejnosti. Omezeny výstavy a vernisáže, některé byly zrušeny, dopad na výstupy v rámci VaVal se pokusíme minimalizovat..
- Výstava "Komenský v obrazech" otevřena veřejnosti, vernisáž zrušena, přesunuta do online podoby.
- Konference NAKI II Bibliografie zrušena, odložena do roku 2021.
- 9. kolokvium knihovnických a informačních pracovníků zemí V4+ přesunuto na květen/červen 2021, opět pořádá MZK.
- Podpis memoranda o vzájemné spolupráci s drážďanskou knihovnou v roce 2019, umožnil diskutovat společné projekty. Vzájemné návštěvy v roce 2020 pozastaveny z důvodu pandemie C19. Obě strany jsou nadále v kontaktu a se společnými projekty se počítá.
- 19. listopadu 2020 by se měl uskutečnit podpis memoranda s druhým klíčovým partnerem, francouzskou národní knihovnou. Obsahem spolupráce je rovněž vědecká činnost a kooperace.

Ad 3)

Představení koncepce OST

Mgr. Jiří Dufka - 4 základní okruhy koncepce vědecké práce v oddělení Starých tisků v MZK:

- Profil pracoviště
- Základní výzkum - publikační plány pro interní výzkum, Osvícenství na Moravě a Francie, Knihy mezi Itálií a střední Evropou, Venkovská společnosti a textová kultura, Lokálně orientovaná knižní produkce, u všech témat dochází k mírnému posunu k hranici 1900.
- Aplikovaný výzkum – zpracování kramářských tisků, vznikají nové metodiky pro digitalizaci starých tisků, spolupráce na tvorbě nástrojů pro analýzu textu a obrazu, pořádání odborných setkání, autorské výstavy a katalogy
- Spolupráce – pravidelná interní setkávání, prezentace na domácích i zahraničních konferencích, zakotvení vztahu s MU v podobě memoranda, stáže mezi paměťovými institucemi.

Končící projekty NAKI II 2016-2020

- Jindra Pavelková představila projekt Brána moudrosti otevřená. Jedná se o projekt pětiletý končící v prosinci 2020. Tématem projektu byla knižní a klášterní knihovna v Rajhradě a Broumově.
<http://branamoudrosti.cz/>
<https://nobilitas.mapy.mzk.cz/>
<https://ecclesia.mapy.mzk.cz/>
<https://typografie.mapy.mzk.cz/>
- Petr Žabička informoval o projektech:
CPK
ArcLiB,
In-PROVE

Ad 4)

Různé:

Jak posílit a institucionalizovat spolupráci s Masarykovou univerzitou? Možnosti pro strategická partnerství MZK.

- sepsání memoranda s MU, PhDr. Petr Škyřík, PhD. otevře téma s proděkanem FF MU
- Mgr. Jiří Dufka - prosba na kolegy z fakultních orgánů - vkládání spolupráce s paměťovými institucemi do strategických dokumentů; vytvoří sdílený dokument s nápady na spolupráci
- prof. PhDr. Tomáš Knoz, PhD. - setkání v užším kruhu nad formulací spolupráce, zmapování interních projektových možností MU
- doc. PhDr. Hana Bočková, Dr. - spojení bádání a praxe v knihovně
- Mgr. Vladimír Maňas, PhD. - oboustranná strategie; školitelé z MZK; starobrněnský klášter, augustiniáni